Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0821U100126

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-01-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Потапенко Руслана Михайлівна

2. Potapenko Ruslana M.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Історія та археологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-01-2021

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Історія

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, м. Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький р-н., Київська обл., 08400, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.373.004

Повне найменування юридичної особи: Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496797

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 10, м. Київ, Київська обл., 03127, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, м. Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький р-н., Київська обл., 08400, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.09.35, 03.19.21

Тема дисертації:

1. Науково-педагогічна інтелігенція Української РСР в умовах соціогуманітарних змін 1985-1991 рр.

2. Scientific and pedagogical intelligentsia of the Ukrainian SSR in the conditions of socio-humanitarian changes 1985-1991

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній праці на основі аналізу широкої джерельної бази та з урахуванням здобутків української історіографії з'ясовано роль та місце науково-педагогічної інтелігенції Української РСР в процесах соціогуманітарних змін 1985-1891 рр. Об'єкт дослідження – науково-педагогічні працівники всіх ланок радянської системи народної освіти, котрі забезпечували соціогуманітарний напрямок освітнього процесу. Предметом дослідження є навчально-виховна, науково-дослідницька робота науково-педагогічних кадрів у напрямку формування демократичної, національно зорієнтованої освіти, посиленні її соціогуманітарної складової в умовах реформаційного курсу перебудови, впливу державних, ідеологічних, національних факторів на освітній процес і роботу науково-педагогічних кадрів. Методологічну основу роботи склали

принципи історизму, науковості, всебічності, системності, об'єктивності та соціального підходу, завдяки яким досліджено становище та діяльність науково-педагогічної інтелігенції в контексті соціогуманітарних змін 1985-1991 рр. В основу дисертації покладено сукупність загальнонаукових та спеціальних історичних методів (описовий, аналітичний, синтезу, узагальнення, проблемно-хронологічний, класифікації, критичний, періодизації, статистичний, історико-ситуаційний тощо), що дало можливість проаналізувати соціогуманітарну складову діяльності науково-педагогічної інтелігенції в умовах «перебудови» 1985-1991 рр. Наукова новизна одержаних результатів полягає, передусім, у постановці та науковій розробці проблеми, яка на сьогодні не знайшла системного аналізу в науковій літературі. У дисертаційному дослідженні здійснено комплексний аналіз соціогуманітарної складової діяльності науково-педагогічної інтелігенції в умовах суспільно-політичних та соціокультурних змін «перебудови». Здійснено власний науково-методологічний аналіз поняття «інтелігенція» як особливої соціокультурної та професійної групи суспільства, дано її кількісні та якісні характеристики. Охарактеризовано діяльність науковців та педагогів в умовах наростання системної кризи державної ідеології; показано негативні наслідки залучення науково-педагогічних працівників до поширення комуністичної пропаганди засобами освіти, науки. Доведено, що демократичні зміни у науково-педагогічному середовищі зумовили процеси деполітизації освіти, внесли зміни в систему підготовки кадрів. Доведено ключову роль науково-педагогічних кадрів у процесах модернізації освітнього простору через призму його інформатизації та посилення соціогуманітарної складової в навчанні, пошуку нових форм і методів викладання циклу суспільно-гуманітарних дисциплін; охарактеризовано співпрацю науково-академічних і педагогічних кіл України в руслі оновлення змісту і методів навчання. Показано активну громадянську позицію вчителів і науково-педагогічних працівників вищої школи в підготовці та реалізації Закону про мови в Україні; доведено, що реалізація мовного законодавства в 1989 р. з одного боку, відбувалася під впливом національно-свідомої інтелігенції, в т.ч. педагогів-гуманітаріїв, з другого, – заклала основи підготовки науково-технічних, гуманітарних кадрів на національній мові, що відіграло ключову роль у процесах державного будівництва незалежної України.

2. In the dissertation work the role and place of the scientific and pedagogical intelligentsia of the Ukrainian SSR in the conditions of socio-humanitarian changes of 1985-1891 are clarified based on the analysis of a wide source base and taking into account the achievements of Ukrainian historiography. The object of research – scientific and pedagogical workers of all parts in the Soviet system of public education, who provided the socio-humanitarian direction of the educational process. The subject of the study is educational, research work of educators in the direction of forming the democratic, nationally-oriented education, strengthening its socio-humanitarian component in the reform course of "perestroika", the influence of the state, ideological, national factors on the educational process and scientific and pedagogical staff. The methodological basis of the work were the principles of historicism, scientificity, comprehensiveness, systematics, objectivity, and social approach, which studied the position and activities of the scientific and pedagogical intelligentsia in the context of socio-humanitarian changes in 1985-1991. The dissertation is based on a set of general and special historical methods (descriptive, analytical, synthesis, generalization, problem-chronological, classification, critical, periodization, statistical, historical-situational, etc.), which made it possible to analyze the socio-humanitarian component of scientific and pedagogical intelligence in the conditions of "Perestroika" 1985-1991. The scientific novelty of the obtained results lies, first of all, in the formulation and scientific development of the problem, which has not found a systematic analysis in the scientific literature today. In the dissertation research the complex analysis of a socio-humanitarian component of activity of scientific and pedagogical intelligentsia in the conditions of social and political and socio-cultural changes of " Perestroika" is carried out. The own scientific and methodological analysis of the concept "intelligentsia" as a special socio-cultural and professional group of society, given its quantitative and qualitative characteristics. The activity of scientists and teachers in the conditions of a growing systemic crisis of state ideology is characterized; the negative consequences of involving scientific and pedagogical workers in the spread of communist propaganda through education and science are shown. It is proved that democratic changes in the scientific and pedagogical environment have led to the processes of depoliticization of education, made changes in the training system. The key role of pedagogical staff in the processes of modernizing the educational space

through the prism of its informatization and strengthening of the socio-humanitarian component in teaching, search for new forms and methods of teaching the cycle of social sciences and humanities; characterized the cooperation of scientific, academic and pedagogical circles of Ukraine in line with updating the content and teaching methods. The active civil position of teachers and research and pedagogical staff of higher education in the preparation and implementation of the Law on Languages in Ukraine is shown; it is proved that the implementation of language legislation in 1989 on the one hand, took place under the influence of nationally conscious intelligentsia, including teachers of humanities, on the other hand, - laid the foundations for the training of scientific and technical, humanitarian personnel in the national language, which played a key role in the processes of state-building of independent Ukraine. The place and role of the scientific and pedagogical intelligentsia in the processes of national revival, the formation of historical memory, affirmation of national identity using education, formation of the nationally oriented scientific and technical potential of Ukraine are analyzed. The results of the interaction of scientific and pedagogical staff in the process of realization of Ukrainian studies and their introduction into the educational process are shown; the contribution of the cohort of scientific and pedagogical workers in the revival of ethnography and the formation of the ideology of Ukraine's independence is highlighted.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарапон Оксана Анатоліївна
2. Tarapon Oksana A.

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Махінько Анна Іванівна

2. Makhinko Anna I.

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Салата Галина Володимирівна

2. Salata Halyna V.

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бей Роман Васильович

2. Bey Roman V.

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вергунов Віктор Анатолійович
2. Verhunov Viktor A.

Кваліфікація: д. і. н., 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Демуз Інна Олександрівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Демуз Інна Олександрівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.